

Rozhodčí řízení

Rozhodčí řízení v České republice je upraveno **zákonem č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů**, který nabyl účinnosti dnem 1.1.1995. Do té doby platil pro oblast rozhodčího řízení zákon č. 98/1963 Sb., podle něhož bylo možné rozhodovat pouze spory z mezinárodního obchodního styku. S přijetím nového zákona o rozhodčím řízení se značně rozšířila oblast možného rozhodování sporů touto cestou mimo státní soudy, neboť **současná právní úprava umožňuje rozhodovat v rozhodčím řízení veškeré spory majetkové povahy s výjimkou sporů vzniklých v souvislosti s výkonem rozhodnutí a sporů vyvolaných prováděním konkurzu nebo vyrovnání, pokud se strany těchto sporů na tom dohodnou.**

Tradiční oblastí rozhodování sporů cestou rozhodčího řízení však nepochybně **zůstává i nadále obchodní oblast**, dnes díky současné právní úpravě neomezená již pouze na zahraniční obchod, ale zahrnující i obchod vnitrostátní. Rozhodčí řízení může probíhat jako řízení před jedním nebo více rozhodci jmenovanými stranami sporu pro tento konkrétní spor (**řízení „ad hoc“**) nebo může mít podobu řízení před institucionálním rozhodčím soudem založeným na základě zákona (**rozhodčí řízení institucionální**).

ROZHODČÍ SOUD

při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky

sídlo: Praha 1, Dlouhá 13

sudiště Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, Veveří 70, Brno

sudiště Plzeň: Západočeská univerzita, Právnická fakulta, Americká 42, Plzeň

Rozhodčí soud

Rozhodčí soud byl založen v r. 1949 a působil v té době při Československé obchodní komoře. Později v r. 1980 byl jeho název změněn na Rozhodčí soud při Československé obchodní a průmyslové komoře a s účinností od 1.1. 1995 došlo ke změně názvu na **Rozhodčí soud při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky** (dále jen Rozhodčí soud). Přes uvedené změny názvu jde stále o týž soud, který si vydobyl za dobu své existence významné postavení zejména mezi evropskými rozhodčími soudy. Velké vážnosti se však těší i mimo kontinent, neboť jsou před ním rozhodovány spory subjektů z celého světa.

Dobrou pověst založil Rozhodčí soud zejména na činnosti rozhodců, zapsaných na **listině rozhodců**, kterou vede. Rozhodci jsou většinou advokáty, universitními pedagogy apod. Na listině rozhodců je zapsáno 177 rozhodců českých i zahraničních.

Za několik desítek let trvající existence rozhodli rozhodci v řízení před Rozhodčím soudem více než 7 tisíc sporů, v převážné míře z oblasti světového zahraničního obchodu. Rozhodčí nálezy vydané na závěr řízení se stávají dnem doručení sporným stranám pravomocné a soudně vykonatelné. Široká vykonatelnost nálezů prakticky po celém světě je garantována Newyorskou úmluvou o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů, jejímiž signatáři je dnes více než 130 států světa včetně České republiky. Doba potřebná k rozhodnutí sporu v rozhodčím řízení a k případnému následnému výkonu rozhodčího nálezu v České republice je nesrovnatelně kratší než doba běžného soudního řízení.

Podmínkou rozhodování sporu v rozhodčím řízení před Rozhodčím soudem při HK ČR a AK ČR je uzavření písemné **rozhodčí smlouvy (resp. rozhodčí doložky)** ve prospěch tohoto soudu, která tvoří zpravidla jedno ujednání majetkového kontraktu mezi smluvními stranami. Pokud byl takový kontrakt uzavřen v minulosti bez rozhodčí doložky, je možné uzavřít k němu dodatek obsahující dodatečné ujednání stran o příslušnosti rozhodčího soudu k řešení případného sporu z tohoto kontraktu (viz dále).

Rozhodčí řízení před Rozhodčím soudem probíhá obvykle podle jeho Řádu, publikovaném v Obchodním věstníku, pokud si strany sporu nedohodnou něco jiného. Řád a další informační materiály jsou k dispozici stranám sporů i ostatním zájemcům bezplatně v sídle soudu, v sudištích či sídlech hospodářských a agrárních komor České republiky v jazyce českém, anglickém, německém, francouzském a ruském.

Rozhodčí soud při HK ČR a AK ČR uzavřel dohody o spolupráci s těmito Hospodářskými komorami – HK České Budějovice, HK Jablonec nad Nisou, HK Jihlava, HK Klatovy, HK Kroměříž, HK Liberec, HK Mělník, HK Most, HK Olomouc, HK Ostrava, HK Pelhřimov, HK Přerov, HK Třebíč, HK Uherské Hradiště, HK Zlín, HK Žďár nad Sázavou. Spolupráce Rozhodčího soudu v rozhodčím řízení je dohodnuta na kontaktním místě v Hradci Králové a Roudnici nad Labem. V těchto místech lze obdržet informační materiály a aktuální informace o rozhodčím řízení a Rozhodčím soudě při HK ČR a AK ČR.

Výhody rozhodčího řízení před Rozhodčím soudem při HK ČR a AK ČR:

- **je jednoinstanční, rychlé a méně formální.** Od podání žaloby do vydání rozhodčího nálezu uběhne často pouze několik měsíců nebo dokonce několik týdnů; doručením stranám sporu nabývá rozhodčí nález právní moci a stává se vykonatelným
- **dobrá vykonatelnost rozhodčích nálezů;** Newyorská úmluva z roku 1958 umožňuje uznání a výkon rozhodčích nálezů ve všech státech, které tuto smlouvu ratifikovaly
- **výběr rozhodců** – na listině rozhodců je zapsáno mnoho odborníků ze všech oblastí práva a ekonomiky České republiky i zahraničí
- **rozumné náklady na vedení sporu;** poplatek za rozhodčí řízení u vnitrostátních sporů činí 3% z hodnoty sporu, nejnižší částka je 7.000, - Kč a nejvyšší částka 1 mil. Kč, vnitrostátními spory se přitom rozumí i takové, v nichž jsou stranami organizační zahraničních osob nebo pobočky zahraničních bank na území ČR, pokud jsou zapsané v obchodním rejstříku; ani v případě rozhodování zahraničních sporů

rozhodčí řízení před Rozhodčím soudem při HK ČR a AK ČR nedosahuje takových nákladů jako rozhodčí řízení v cizině

- administrativní zázemí je u Rozhodčího soudu zajištěno činností sekretariátu, takže odpadá povinnost stran dbát na včasná doručování podání , zasílání kopií apod. stranám sporu a rozhodcům
- publikovaným Řádem a Pravidly je dána možnost všem zájemcům, aby se seznámili s činností Rozhodčího soudu a řízení před ním

Exekuce

Rozhodčí nález je současně exekučním titulem využitelným pro zahájení exekučního řízení podle zákona č. 120/2001 Sb., Zákona o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) v případě, že povinná strana rozhodnutí rozhodčího soudu nerespektuje a neplní. Rozhodčí soud spolupracuje s Exekutorským úřadem JUDr. Jana Grosama v Praze 6.

Jakou výhodu má rozhodčí soud před soudem státním?

Za prvé to, že si **strany**, které si sjednají rozhodčí doložku, **mohou zvolit, kde se jejich spor bude soudit**. Vezměme si modelovou situaci. Je určitý obchodní případ a není sjednána rozhodčí doložka. Pak musí strana, aby uplatnila svá práva, vždy žalovat podle občanského soudního řádu určitého soudu, zda-li se jí to líbí, nebo nelíbí. Kdežto, když si strany sjednají rozhodčí doložku, tak se mohou soudit tam v místě, na kterém se dohodnou, což šetří čas i peníze.

Za druhé, když je podána žaloba k řádnému soudu, tak prostě předpisy určí, kolik tam bude soudců. Když je sjednána rozhodčí doložka a víte například, že jde o jednoduché dodávkové smlouvy, tak se sjedná jediný rozhodce. U složitých případů se sjednají rozhodci tři. Bývá pravidlem, že každá strana jmenuje rozhodce a takto jmenování rozhodci zvolí předsedu rozhodčího senátu. Což je další výhoda rozhodčího řízení, jelikož když vznikne např. spor z bankovní oblasti, tak si strany pravděpodobně nejmenují někoho, kdo v životě neviděl bankovní obchod.

Kdo všechno se může na rozhodčí soud obrátit?

Řada lidí se domnívá, že rozhodčí řízení je otevřeno jenom obchodním sporům. To není pravda. Podle zákona je možné, aby rozhodci řešili majetkové spory, o nichž by jinak rozhodoval řádný soud, a u nichž je možný smír. Čili například dokonce i spory z pracovních smluv o mzdě, o plat a podobně.

Musí být rozhodčí doložka sjednána písemně?

- **Ano**, rozhodčí doložka musí být sjednána písemně.
- **Doporučené umístění rozhodčí doložky ve smlouvě:** Smluvní strany zapracují rozhodčí doložku do úvodních nebo závěrečných ustanovení příslušné smlouvy majetkové povahy.
- Strany se mohou dohodnout, že rozhodčí řízení bude probíhat v některém ze sudišť (Brno, Plzeň) nebo kontaktním místě Rozhodčího soudu při HK ČR a AK ČR.

"Všechny spory vznikající z této smlouvy a v souvislosti s ní budou rozhodovány s konečnou platností u Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky podle jeho Řádu a Pravidel jedním rozhodcem jmenovaným předsedou Rozhodčího soudu."

Alternativně je možno zapracovat toto ustanovení :

"Všechny spory vznikající z této smlouvy a v souvislosti s ní budou rozhodovány s konečnou platností u Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky podle jeho Řádu a Pravidel třemi rozhodci."

Doporučené znění dodatku s rozhodčí doložkou k existujícím smlouvám:

Smluvní strany se dohodly na uzavření dodatku č. ke smlouvě č. ze dne v tomto znění:

zde uvést příslušné dohodnuté znění rozhodčí doložky (viz výše)

V dne

.....

.....

podpisy zástupců smluvních stran